

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2018 оны 08 дугаар сарын 20
№31 /1036/

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

**Монгол Улсын
хууль**

**Багшийн хөгжлийг
дэмжих тухай**

**Монгол Улсын
хууль**

**Хүүхэд хамгааллын тухай
хуульд-нэмэлт оруулах тухай**

**Монгол Улсын
Ерөнхийлөгчийн
зарлиг**

**Зарим хүмүүсийг анхан
болон давж заалдах шатны
шүүхийн шүүгч, Ерөнхий
шүүгчийн албан тушаалд
томилох тухай**

ГАРЧИГ
МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

321.	Багшийн хөгжлийг дэмжих тухай	1005
322.	Хүүхэд хамгааллын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай	1012
323.	Нийгмийн даатгалын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1013
324.	Нийгмийн халамжийн тухай /Шинэчилсэн найруулга/ хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1014
325.	Ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1014

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

326.	Зарим хүмүүсийг анхан болон давж заалдах шатны шүүхийн шүүгч, Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд томилох тухай	Дугаар 104	1015
327.	Зарим хүмүүсийг шүүхийн шүүгчийн албан тушаалаас чөлөөлөх тухай	Дугаар 105	1017

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

328.	Журам батлах тухай	Дугаар 67	1017
------	--------------------	-----------	------

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2018 оны 06 дугаар
сарын 27-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

БАГШИЙН ХӨГЖЛИЙГ ДЭМЖИХ ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь багш бэлтгэх, багшийн хөгжил, оролцоог дэмжих, ёс зүй, нэр хүнд, нийгмийн баталгааг хангахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Багшийн хөгжлийг дэмжих хууль тогтоомж

2.1.Багшийн хөгжлийг дэмжих хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжоос бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

3.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

3.1.1.“багш” гэж Боловсролын тухай хуулийн² 44 дүгээр зүйлд заасан эрх эдэлж, үүрэг хүлээж байгаа этгээдийг;

3.1.2.“багшийн хөгжил” гэж багшийн мэдлэг, арга зүй, ур чадвар, боловсролоо дээшлүүлэх тасралтгүй үйл явцыг;

3.1.3.“багшийн хөгжлийн төв” гэж багш ажлын байран дээрээ тасралтгүй хөгжихөд шаардлагатай хэрэглэгдэхүүн, тоног төхөөрөмж бүхий орчинг;

3.1.4.“багшийн ажлын гүйцэтгэл” гэж суралцагчдын хөгжил, хүмүүжил, төлөвшил, хандлага, ажлын байрны тодорхойлолтод тусгагдсан бусад чиг үүргийн хүрээнд өөрийн болон хөндлөнгийн үнэлгээгээр илэрхийлэгдэх үр дүнг;

3.1.5.“ерөнхий боловсролын сургуулийн туслах багш” гэж багшийн мэргэжлээр төгссөн, сургалтын үйл ажиллагаанд багшид туслах үүрэг бүхий этгээдийг;

3.1.6.“боловсролын салбарын мэдээллийн систем” гэж бүх шатны боловсролын сургалтын байгууллага, сургалтын орчин, сургалтын үйл явц, үр дүн, салбарын хүний нөөц, суралцагчийн мэдээллийг бүртгэх, тайлан, мэдээ боловсруулах, хяналт тавих зориулалт бүхий программ хангамж, сүлжээний дэд бүтэц болон техник хангамжийн нэгдлийг.

¹Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

²Боловсролын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 19 дугаарт нийтлэгдсэн.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

4.1.Энэ хууль нь өмчийн хэлбэр харгалзахгүйгээр Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж байгаа бүх шатны албан болон албан бус боловсролын сургалтын байгууллагад ажиллаж байгаа багшид үйлчилнэ.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ БАГШИЙН ХӨГЖЛИЙГ ДЭМЖИХ ТОГТОЛЦОО

5 дугаар зүйл.Төрөөс багшийн хөгжлийг дэмжих тогтолцоо

5.1.Багшийн хөгжлийг дэмжих тогтолцоо нь багш бэлтгэх, багшийн мэргэжлийг дээшлүүлэх, давтан бэлтгэх, ажлын байран дээр тасралтгүй хөгжих үйл явцын нэгдэл байх бөгөөд багшид үндэсний, орон нутгийн, байгууллагын, сонирхлын бүлгийн, багшийн түвшинд дэмжлэг үзүүлнэ.

5.2.Багшийн хөгжлийг дэмжих үйл ажиллагааг үндэсний түвшинд багшийн мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, арга зүйн байгууллага, орон нутгийн түвшинд аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга, боловсролын асуудал эрхэлсэн орон нутгийн байгууллага, байгууллагын түвшинд захирал, сургалтын менежер, эрхлэгч, арга зүйч, сонирхлын бүлгийн түвшинд хамтын удирдлагын нэгдэл, багш өөрөө хэрэгжүүлнэ.

6 дугаар зүйл.Багшийн хөгжлийг дэмжих хөтөлбөр

6.1.Багшийн мэдлэг, боловсрол, хандлага, ёс зүй, эрүүл мэнд, нийгмийн баталгаа, багшийн үнэлэмжийг нэмэгдүүлэх, мэргэжлийн ур чадварыг тасралтгүй хөгжүүлэхэд чиглэсэн багшийн хөгжлийг дэмжих хөтөлбөртэй байна.

6.2.Багшийн хөгжлийг дэмжих хөтөлбөрийг Засгийн газар батална.

7 дугаар зүйл.Багшийн хөгжлийн төв

7.1.Бүх шатны боловсролын сургалтын байгууллага нь багшийн хөгжлийн төвтэй байна.

7.2.Багшийн мэргэжил дээшлүүлэх сургалт-арга зүйн байгууллага нь бүх шатны боловсролын сургалтын байгууллагын багшийн хөгжлийн төвд мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө өгнө.

7.3.Багшийн хөгжлийн төвийн үйл ажиллагаанд ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, мэргэжлийн боловсрол сургалтын байгууллагын нийт хувьсах зардлын хоёр хувь хүртэл хэмжээний зардлыг зарцуулна.

7.4. Дээд боловсролын сургалтын байгууллага нь багшийн хөгжлийн төвийн үйл ажиллагаанд зарцуулах зардлын хэмжээг тухайн сургуулийн удирдах зөвлөлөөр хэлэлцүүлж, батлуулна.

7.5. Багшийн хөгжлийн төвд тавигдах шаардлага, ажиллах үлгэрчилсэн журмыг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага батална.

8 дугаар зүйл. Багшийг бэлтгэх

8.1. Орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллага нь тухайн нутаг дэвсгэрийн багшийн эрэлт хэрэгцээнд тулгуурлан захиалгаар багш бэлтгүүлэх гэрээг сургууль болон суралцагчтай байгуулж тэтгэлэг олгож болно.

8.2. Засгийн газар хоорондын гэрээтэй орнуудад тэтгэлгээр сургах хөтөлбөрүүдийн тэргүүлэх чиглэлд багшийн мэргэжлийг хамруулна.

8.3. Багш мэргэжлээр дээд боловсрол олгох их, дээд сургуулийн сургалтын хөтөлбөрт 6 сарын хугацаатай дадлагажигч багшаар ажиллах агуулгыг багтаана. Дадлагажигч хөдөө орон нутагт ажиллавал тэтгэлэг олгож болох бөгөөд холбогдох журмыг Засгийн газар батална.

8.4. Ерөнхий боловсролын сургуулийн 44-өөс дээш хүүхэдтэй нэг, хоёрдугаар анги нь туслах багштай байж болно.

8.5. Багш мэргэжлээр дээд боловсрол эзэмшсэн төгсөгч нь багшлах эрхтэй байна.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ БАГШИЙН ХӨГЖЛИЙГ ДЭМЖИХ

9 дүгээр зүйл. Багшийн нийгмийн баталгаа, хөгжил, оролцоог дэмжих, хангах

9.1. Багш нь Төрийн албаны тухай хуулийн³ 61.1-д заасан төрийн албан хаагчийн болон Боловсролын тухай хуулийн 43.1-д заасан нийгмийн баталгаагаар хангагдана.

9.2. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, мэргэжлийн сургалт, боловсролын сургалтын байгууллагын багшийн мэргэжлийн зэргийг суралцагчдын сурлагын амжилт, чанар, суралцагч, эсхүл түүний асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчийн сэтгэл ханамж, заах аргын чадвар,

³Төрийн албаны тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2018 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.

өөрийгөө хөгжүүлсэн байдлыг харгалзан хугацаанаас өмнө нэмэгдүүлж болох бөгөөд холбогдох журмыг боловсролын болон нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална.

9.3.Багш мэргэжлээр төгсөгчийн мэдээллийг төгсгөсөн сургууль нь боловсролын салбарын мэдээллийн системд илгээнэ.

9.4.Багшийг хөгжүүлэх үйл ажиллагаа нь багш мэргэжил эзэмшсэн хугацаанаас тооцогдох бөгөөд Боловсролын тухай хуулийн 40.8 дахь хэсэгт заасан багшийн мэргэжлийг дээшлүүлэх сургалтад хамрагдах үндэслэл болно.

9.5.Энэ хуулийн 9.4-т заасан хугацаанд багш сургалтад хамрагдаагүй тохиолдолд зардлыг өөрөө хариуцна.

10 дугаар зүйл.Багшийн оролцоо

10.1.Багш нь хувь хүний санаачилга, бүтээлч үйл ажиллагаанд суурилсан бие дааж хөгжих богино, дунд, урт хугацааны төлөвлөгөөтэй байна.

10.2.Бүх шатны боловсролын сургалтын байгууллагын багш мэдлэг боловсрол, ур чадвараа сайжруулах, өөрийгөө хөгжүүлэх талаар холбогдох мэргэжлийн байгууллагад санал, хүсэлт, гомдол гаргаж болно.

10.3.Бүх шатны боловсролын сургалтын байгууллагын багш зорилго, санаачилгаар нэгдэн сонирхлын бүлэг байгуулж, хамтран ажиллаж болно.

10.4.Багш нь бүх шатны боловсролын сургалтын байгууллага, орон нутгийн боловсролын сургалтын байгууллагын тухайн жилийн төлөвлөгөөтэй хувийн болон сонирхлын бүлгийн хөгжлийн төлөвлөгөөг уялдуулна.

11 дүгээр зүйл.Багшийн ажлын үр дүн

11.1.Багшийн тухайн хичээлийн жилд ажилласан үр дүнгийн мэдээллийг боловсролын салбарын мэдээллийн системд боловсролын сургалтын байгууллага илгээнэ.

11.2.Багш хувийн хөгжлийн төлөвлөгөөндөө тусгасан ажлын гүйцэтгэлийг боловсролын салбарын мэдээллийн системд өөрөө илгээнэ.

11.3.Багшид ажлын гүйцэтгэлд суурилсан урамшууллыг олгох бөгөөд холбогдох журмыг Засгийн газар батална.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ЁС ЗҮЙ, НЭР ХҮНД

12 дугаар зүйл.Ёс зүйн хороо

12.1.Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дэргэдээ их, дээд сургуулийн багшийн ёс зүйн хороотой байна.

12.2.Хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дэргэдээ мэргэжлийн боловсрол, сургалтын төвийн багшийн ёс зүйн хороотой байна.

12.3.Аймаг, нийслэлийн боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага дэргэдээ ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн багшийн ёс зүйн хороотой байна.

12.4.Бүх шатны боловсролын сургалтын байгууллага тухайн байгууллагын багш нарын төлөөлөл бүхий орон тооны бус ёс зүйн зөвлөлтэй байна.

13 дугаар зүйл.Ёс зүйн дүрэм

13.1.Багшийн ёс зүйн хорооны дүрмийг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага батална.

13.2.Бүх шатны боловсролын сургалтын байгууллагын ёс зүйн дүрэмд дараах зүйлийг тусгасан байна:

- 13.2.1.багшийн эрхэмлэх зүйлс;
- 13.2.2.багшийн ёс зүйн хэм хэмжээ;
- 13.2.3.ёс зүйн хариуцлага.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ

14 дүгээр зүйл.Засгийн газрын эрх, үүрэг

14.1.Засгийн газар дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ:

14.1.1.багшийн хөгжлийг дэмжих хөтөлбөрийг 5 жил тутам батлах;

14.1.2.багшийн хөгжлийг дэмжих үйл ажиллагаа, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг жил бүрийн улсын төсөвт тусгаж, хэрэгжүүлэх;

14.1.3.хууль тогтоомжид заасан бусад.

15 дугаар зүйл.Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын эрх, үүрэг

15.1.Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага багшийн хөгжил, оролцоог нэмэгдүүлэх чиглэлээр дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ:

15.1.1.багшийг хөгжүүлэх хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах;

15.1.2.багшийг түрээсийн орон сууц, ипотекийн зээлд хөнгөлөлттэй нөхцөлтэйгөөр хамруулах хөтөлбөрийг барилга, хот байгуулалтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэх;

15.1.3.боловсролын салбарын мэдээллийн цахим санг бүрдүүлэх;

15.1.4.хуульд заасан бусад.

16 дугаар зүйл.Багшийн мэргэжил дээшлүүлэх сургалт-арга зүйн байгууллагын эрх, үүрэг

16.1.Багшийн мэргэжил дээшлүүлэх сургалт-арга зүйн байгууллага дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ:

16.1.1.багшийг давтан сургах, мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын хөтөлбөрийг жил бүр боловсруулж, боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлж, батлуулах;

16.1.2.бүх шатны боловсролын сургалтын байгууллагын багшийн хөгжлийн төвд мэдээлэл, мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө өгөх;

16.1.3.багшийн хөгжлийн асуудлаар тогтмол судалгаа явуулах.

16.2.Багш мэргэжлээр их, дээд сургууль төгсөөгүй дээд боловсролтой төгсөгчид багшлах эрх олгох, сунгах шалгалтыг зохион байгуулна.

**ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ
ХУУЛИЙН БИЕЛЭЛТЭД ХЯНАЛТ ТАВИХ**

17 дугаар зүйл.Хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

17.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтанд эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол Төрийн албаны тухай болон Хөдөлмөрийн тухай хуульд⁴ заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

17.2.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

**ДОЛДУГААР БҮЛЭГ
БУСАД ЗҮЙЛ**

18 дугаар зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

18.1.Энэ хуулийг 2019 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2018 оны 06 дугаар
сарын 27-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**ХҮҮХЭД ХАМГААЛЛЫН ТУХАЙ
ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай дараах 18.3, 18.4 дэх хэсэг нэмсүгэй:

1/18 дугаар зүйлийн 18.3, 18.4 дэх хэсэг:

“18.3.Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын даргыг Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 18³ дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу томилж, чөлөөлнө.

⁴Хөдөлмөрийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1999 оны 25 дугаарт нийтлэгдсэн.

18.4.Аймаг, нийслэлийн гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн асуудал хариуцсан газар, хэлтсийн даргыг тухайн шатны Засаг даргатай зөвшилцөн гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын дарга, дүүргийн гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн асуудал хариуцсан газар, хэлтсийн даргыг тухайн шатны Засаг даргатай зөвшилцөн нийслэлийн гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн асуудал хариуцсан дарга Төрийн албаны тухай хуулиар тогтоосон шаардлагыг хангасан иргэнийг сонгон шалгаруулж томилж, чөлөөлнө.”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2019 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2018 оны 06 дугаар
сарын 27-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсгийн “аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн даатгалын газар, хэлтсийн даргыг нийгмийн даатгалын төв байгууллагын дарга Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн аймаг, нийслэл, дүүрэг дэх салбар нэгжтэй зөвшилцөн тус тус томилж, чөлөөлнө.” гэснийг “аймаг, нийслэлийн нийгмийн даатгалын байгууллагын даргыг нийгмийн даатгалын төв байгууллагын дарга, дүүргийн нийгмийн даатгалын байгууллагын даргыг нийслэлийн нийгмийн даатгалын байгууллагын дарга тухайн шатны Засаг даргатай зөвшилцөн томилж, чөлөөлнө.” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2019 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2018 оны 06 дугаар
сарын 27-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ТУХАЙ /Шинэчилсэн найруулга/ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.3 дахь хэсгийн “аймаг, нийслэл, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагын даргыг нийгмийн халамжийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын дарга тухайн шатны Засаг даргатай зөвшилцөн тус тус томилж, чөлөөлнө.” гэснийг “аймаг, нийслэлийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагын даргыг нийгмийн халамжийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын дарга, дүүргийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагын даргыг нийслэлийн нийгмийн халамжийн үйлчилгээний байгууллагын дарга тухайн шатны Засаг даргатай зөвшилцөн томилж, чөлөөлнө.” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2019 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2018 оны 06 дугаар
сарын 28-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

УС ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

6.2.Аймаг, нийслэлийн ус цаг уур, орчны шинжилгээний төв болон лаборатори, хүрээлэнгийн даргыг тухайн шатны Засаг даргатай зөвшилцөн ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын дарга, улсын сүлжээний нэгжийн албан хаагчийг Төрийн албаны тухай хуулиар тогтоосон шаардлагыг хангасан иргэнийг сонгон шалгаруулж, тухайн шатны Засаг даргатай зөвшилцөн харьяалах төв, лаборатори, хүрээлэнгийн дарга томилж, чөлөөлнө.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2019 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2018 оны 07 дугаар
сарын 19-ний өдөр

Дугаар 104

Улаанбаатар
хот

**Зарим хүмүүсийг анхан болон давж
заалдах шатны шүүхийн шүүгч, Ерөнхий
шүүгчийн албан тушаалд томилдох тухай**

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 1, 12 дугаар зүйлийн 16, Шүүгчийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 15.4 дэх хэсгийг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Хавсралтад дурдсан хүмүүсийг анхан болон давж заалдах шатны шүүхийн шүүгч, Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд томилсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

**ХАЛТМААГИЙН
БАТТУЛГА**

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн
2018 оны 7 дугаар сарын 19-ний өдрийн
104 дүгээр зарлигийн хавсралт

**Нэг.Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн Ерөнхий
шүүгчийн албан тушаалд:**

1.Энхжаргалын Золбадрахыг Говь-Алтай аймаг дахь Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд;

2.Баярын Цэндийг Дорноговь аймаг дахь Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд.

Хоёр.Сум дундын иргэний хэргийн анхан шатны шүүхийн Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд:

1.Дагвадоржийн Мөнхтуяаг Өвөрхангай аймаг дахь сум дундын иргэний хэргийн анхан шатны шүүхийн Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд.

Гурав.Сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхийн шүүгч, Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд:

1.Нацагдоржийн Ариунжаргалыг Говьсүмбэр аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхийн шүүгч, Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд;

2.Лхамсүрэнгийн Батжаргалыг Дорнод аймаг дахь сум дундын эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхийн Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд,

Дөрөв.Сум дундын шүүхийн Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд:

1.Мягмарын Энхмандахыг Хэнтий аймгийн Бор-Өндөр сум дахь сум дундын шүүхийн Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд.

Тав.Нийслэлийн Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд:

1.Төмөрбаатарын Өсөхбаярыг Нийслэлийн Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалд.

Зургаа.Нийслэлийн Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн шүүгчийн албан тушаалд:

1.Мөнхбаярын Алдар, Лхагвасүрэнгийн Дарьсүрэн нарыг Нийслэлийн Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн шүүгчийн албан тушаалд.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2018 оны 07 дугаар
сарын 19-ний өдөр

Дугаар 105

Улаанбаатар
хот

Зарим хүмүүсийг шүүхийн шүүгчийн албан тушаалаас чөлөөлөх тухай

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 1, Шүүгчийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1, 18.3.3 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Өөр шүүхийн шүүгчийн албан тушаалд томилсонтой холбогдуулан Мөнхбаярын Алдарыг Сүхбаатар дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхийн шүүгч, Ерөнхий шүүгчийн, Нацагдоржийн Ариунжаргалыг Хөвсгөл аймаг дахь сум дундын Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхийн шүүгчийн, Лхагвасүрэнгийн Дарьсүрэнг Булган аймаг дахь сум дундын Иргэний хэргийн анхан шатны шүүхийн шүүгч, Ерөнхий шүүгчийн албан тушаалаас тус тус чөлөөлсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

**ХАЛТМААГИЙН
БАТТУЛГА**

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2018 оны 3 дугаар
сарын 14-ний өдөр

Дугаар 67

Улаанбаатар
хот

Журам батлах тухай

Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 7.4-т заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх журам”-ыг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Шадар сайд Ө.Энхтүвшинд үүрэг болгосугай.

3. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан “Үнэлгээ хийх аргачлал, журам батлах тухай” Засгийн газрын 2006 оны 7 дугаар сарын 19-ний өдрийн 176 дугаар тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

У.ХҮРЭЛСҮХ

МОНГОЛ УЛСЫН ШАДАР САЙД

Ө.ЭНХТҮВШИН

Засгийн газрын 2018 оны 67 дугаар
тогтоолын хавсралт

ГАМШГИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ ХИЙХ ЖУРАМ

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.1. Гамшгийн эрсдэлийг үнэлэх үйл ажиллагааг удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах, үнэлгээ хийх этгээдэд тусгай зөвшөөрөл олгох, тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээд гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх, уг үнэлгээний гүйцэтгэл, тайланд хяналт тавихтай холбогдон үүсэх харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний зорилго нь тодорхой нутаг дэвсгэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад тохиолдож болзошгүй гамшгийн аюулыг урьдчилан үнэлсний үндсэн дээр гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагааг төлөвлөж, гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад оршино.

1.3. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ нь гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөөний үндэс болно.

1.4. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээг үндэсний, засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгжийн, салбарын, аж ахуйн нэгж, байгууллагын болон онц чухал объектын түвшинд хийнэ.

1.5. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээг 3 жил тутам, гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөөг тодотгохтой уялдуулан тухай бүр хийнэ.

Хоёр. Гамшгийн эрсдэлийн тойм судалгаа

2.1. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ нь гамшгийн эрсдэлийн тойм судалгаанд үндэслэх бөгөөд гамшгийн эрсдэлийн тойм судалгааг үнэлгээ хийхэд шаардлагатай суурь мэдээллийг бүрдүүлэх, эрсдэлийг тодорхойлох зорилгоор хийнэ.

2.2. Тойм судалгааг дараах түвшин бүрээр дор дурдсан этгээд хийж гүйцэтгэнэ:

2.2.1. үндэсний хэмжээний тойм судалгааг онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага болон холбогдох салбарын эрдэмтэн судлаачдын хамтарсан ажлын хэсэг;

2.2.2. засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн тойм судалгааг төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллага, олон нийтийн төлөөллөөс бүрдсэн ажлын хэсэг;

2.2.3. салбарын тойм судалгааг гамшгаас хамгаалах улсын алба, тухайн салбарын мэргэжилтнүүдийн төлөөллөөс бүрдсэн ажлын хэсэг;

2.2.4. аж ахуйн нэгж, байгууллагын тойм судалгааг тухайн байгууллагаас томилсон ажлын хэсэг.

2.3. Энэхүү журмын 2.2.1-2.2.4-т заасан ажлын хэсэг гамшгийн эрсдэлийн тойм судалгааг хийж тайлан гаргахдаа холбогдох заавар, стандартыг мөрдлөг болгож, онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагаас мэргэжил, арга зүйн туслалцаа авч болно.

2.4. Ажлын хэсгийн хийсэн гамшгийн эрсдэлийн тойм судалгааны тайланг энэхүү журмын 3.5-д заасан шинжээч, эсхүл шинжээчдийн баг тогтоосон шалгуур үзүүлэлтээр үнэлж дараах дүгнэлтийг гаргана:

2.4.1. тойм судалгааны үр дүнг үндэслэн гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулах, учирч болзошгүй эрсдэлийг бууруулах боломжтой;

2.4.2. гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэж, төлөвлөгөөг тодотгох шаардлагатай.

Гурав. Гамшгийн эрсдэлийг үнэлэх үйл ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалт

3.1. Онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулийн 11.1-д заасан нийтлэг шаардлага, Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 7.3-т заасан шаардлагыг хангасан хуулийн этгээдэд гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрөл олгоно.

3.2. Онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дэргэд гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний тайланг хэлэлцэж дүгнэлт гаргах үүрэг бүхий орон тооны бус Мэргэжлийн зөвлөл (цаашид “Мэргэжлийн зөвлөл” гэх) ажиллана.

3.3. Мэргэжлийн зөвлөл нь галын аюулгүй байдлын салбар зөвлөлтэй байна.

3.4. Мэргэжлийн зөвлөлийн ажиллах журам, гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийхэд баримтлах зааврыг онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

3.5. Онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага гамшгийн эрсдэлийн тойм судалгааны болон гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний гүйцэтгэл, тайланд хяналт тавих үнэлгээний шинжээч, эсхүл шинжээчийн багийг томилж ажиллуулна.

3.6. Үнэлгээний шинжээч, шинжээчийн багийн үйл ажиллагааг энэхүү журмын 3.4-т заасан Мэргэжлийн зөвлөлийн ажиллах журмаар зохицуулна.

Дөрөв. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрөл олгох, цуцлах

4.1. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрөл олгох, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох харилцааг Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулиар зохицуулна.

4.2. Онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрлийг хуулийн этгээдэд анх удаа 3 жилийн хугацаагаар олгож, Мэргэжлийн зөвлөлийн дүгнэлтийг үндэслэн мөн хугацаагаар сунгана.

4.3. Хуулийн этгээдийн хийж гүйцэтгэсэн үнэлгээний тайлан шаардлага хангаагүй, эсхүл холбогдох заавар, стандартыг мөрдөөгүй нь Мэргэжлийн зөвлөлийн дүгнэлтээр тогтоогдсон нь Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулийн 14.1-д зааснаар тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох үндэслэл болно.

Тав. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээг хийлгэх захиалагч талын бүрэн эрх

5.1. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэх захиалагч аж ахуйн нэгж, байгууллага (цаашид “захиалагч тал” гэх) нь дараах эрхтэй:

5.1.1. гамшгийн эрсдэлийн тойм судалгааг дотоод нөөц бололцоонд тулгуурлан хийх боломжгүй тохиолдолд үнэлгээ хийлгэх талаар эрх бүхий байгууллагад хүсэлт гаргаж шийдвэрлүүлэх;

5.1.2. гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээг хийлгэхдээ тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээдийг холбогдох хуулийн дагуу сонгон шалгаруулж, гэрээ байгуулж үнэлгээ хийлгэх;

5.1.3. үнэлгээг хийх хуулийн этгээдээс мэдээллийн нууцлалыг хадгалахыг шаардах;

5.1.4. үнэлгээний үйл явц, үр дүнтэй холбоотой санал, гомдлыг үнэлгээ хийсэн хуулийн этгээд, холбогдох байгууллагуудад тавьж шийдвэрлүүлэх.

5.2. Захиалагч тал нь дараах үүрэгтэй:

5.2.1. гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийхэд шаардлагатай баримт бичгийг хуулийн этгээдэд гаргаж өгөх;

5.2.2. гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэх объект, салбарын үйл ажиллагааны талаар танилцуулах, мэдээллээр хангах.

Зургаа. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх хуулийн
этгээдийн бүрэн эрх

6.1. Хуулийн этгээд дараах эрхтэй:

6.1.1. үнэлгээ хийхэд шаардлагатай баримт бичиг, мэдээ, мэдээллийг захиалагч талаас гаргуулах;

6.1.2. гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх объектод нэвтрэх, үйл ажиллагаатай танилцах, судлах;

6.1.3. тухайн салбарын мэргэшсэн шинжээчээс зөвлөгөө авч хамтран ажиллах;

6.1.4. онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад хүсэлт тавьж, гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээтэй холбогдох мэдээлэлтэй танилцах;

6.2. Хуулийн этгээд дараах үүрэгтэй:

6.2.1. үнэлгээг захиалагч талтай байгуулсан гэрээнд заасан хугацаанд тогтоосон аргачлалын дагуу чанартай хийж гүйцэтгэн үнэлгээний тайланг 3 хувь үйлдэж, захиалагч тал болон холбогдох байгууллагад хүргүүлэх;

6.2.2. тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаа, техник, технологи, бизнесийн мэдээллийн нууцыг хадгалах.

Долоо. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх

7.1. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх хуулийн этгээд дараах чиглэлээр мэргэшсэн байж болно:

7.1.1. уул уурхайн салбарын;

7.1.2. дэд бүтцийн салбарын;

7.1.3. хөдөө аж ахуйн салбарын;

7.1.4. байгаль, хүрээлэн буй орчны;

7.1.5. үйлдвэр, үйлчилгээний салбарын;

7.1.6. эрүүл мэндийн салбарын;

7.1.7. бусад.

7.2. Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн удирдлага, аж ахуйн нэгж, байгууллага нь энэхүү журмын 2.4-т заасан дүгнэлтэд үндэслэн гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээг тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээд (цаашид “хуулийн этгээд” гэх)-ээр хийлгэнэ.

7.3. Хуулийн этгээд нь засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, тодорхой салбар, аж ахуйн нэгж, байгууллага, улсын онц чухал объект, гал түймрийн онц аюултай барилга байгууламжийн түвшинд гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийж, үнэлгээний тайлан гаргана.

7.4. Хуулийн этгээд нь гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээг гамшгийн аюул тус бүрийн онцлогт тохирсон аргачлалын дагуу хийнэ.

7.5. Хуулийн этгээд үнэлгээ хийхдээ тохиолдож болзошгүй гамшгийн аюулын шалтгаан, түүний хамрах хүрээ, хамрах нутаг дэвсгэр, гарах хүндрэл, нөлөөллөө байгаль, цаг уурын нөхцөл, тохиолдох давтамжийн магадлал, учруулах хор уршиг, аюулд өртөгдөх зүйл, үйл ажиллагаа, тоног төхөөрөмж, техник хэрэгслийн баталгаа, аюулгүй ажиллагааны системийн удирдлага, зохион байгуулалт, гамшгаас учрах нийгэм, эдийн засгийн болзошгүй үр дагавар зэргийг цогцоор нь үнэлж, дүгнэлт хийж үнэлгээний тайлан гаргана.

7.6. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний тайланд гамшгийн эрсдэлээс хүн ам, мал, амьтан, эд хөрөнгө, хүрээлэн байгаа орчныг хамгаалах болон гамшгийн аюулын эдийн засаг, нийгэмд учруулах сөрөг үр дагаврыг бууруулах талаарх зөвлөмжийг тусгана.

Найм. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний тайланд
дүгнэлт гаргах

8.1. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний тайланд дүгнэлт гаргах чиг үүргийг энэ журмын 3.2-т заасан Мэргэжлийн зөвлөл хэрэгжүүлнэ.

8.2. Мэргэжлийн зөвлөл нь дүн шинжилгээний үр дүнд үндэслэн гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний тайланд дараах дүгнэлтийн аль нэгийг гаргана:

8.2.1. гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний тайлан шаардлага хангаагүй, холбогдох заавар, аргачлалын дагуу дахин гүйцэтгэх шаардлагатай;

8.2.2. гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний тайлан холбогдох заавар стандартын дагуу хийгдсэн.

8.3. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний тайланг дүгнэх шалгуур үзүүлэлтийг онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дарга батална.

8.4. Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний тайланг дүгнэх үйл ажиллагаанд тухайн үнэлгээний ажилд мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлсэн үнэлгээний шинжээч оролцохгүй.

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц,
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turiin_medeel@parliament.mn

Утас: 262420

Хэвлэлийн хуудас: 1.25

Индекс: 200003